

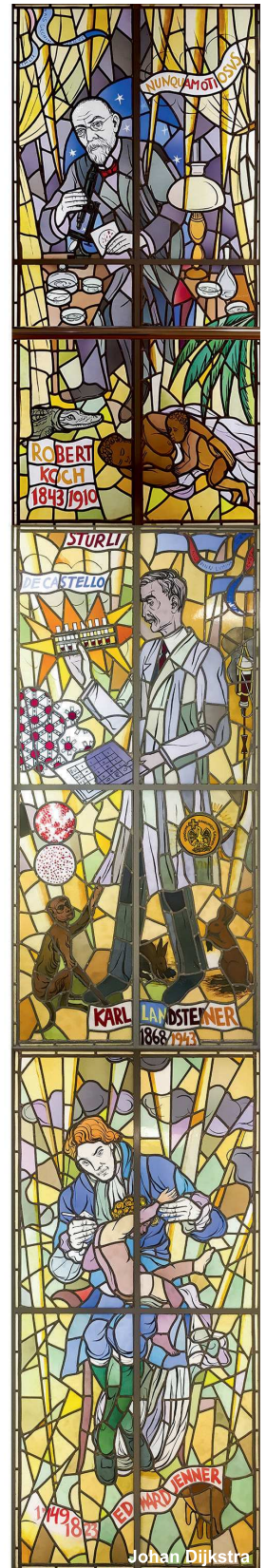
In Retrospect: geschiedenis van de medische microbiologie

Gro Vlaspolder

Alexander Fleming, Robert Koch, Louis Pasteur. Op een gewone werkdag op de afdeling Medische Microbiologie en Infectiepreventie in het UMC Groningen – dit was voor de coronavirus pandemie losbarste – liep ik zeker twintig keer langs deze grootheden, afgebeeld op de statige glas-inloodramen aan het einde van de gang. Een verdieping lager, bij de afdeling Klinische Pathologie, bevindt zich een tweede drieluk: Karl Landsteiner, Antoni van Leeuwenhoek en Edward Jenner.

Ze hadden niet misstaan in detovenaarsschool Hogwarts for Witchcraft and Wizardry en soms, als ik voor de ramen moest wachten tot ik de kamer van een supervisor kon betreden om iets te overleggen, waande ik me daar. Een leerling, weliswaar in een ander magisch vakgebied.

De grootheden die op deze ramen prijken, zullen voor de meesten onder ons bekende namen zijn. De verhalen achter deze personen kennen we ook globaal. Maar wat weten we nu daadwerkelijk over de geschiedenis van ons vakgebied? De wetenschappelijke en technische ontwikkelingen van de afgelopen decennia heeft menig microbioloog meegekregen. Onze huidige werkwijze met determinatie door middel van massaspectometrie of moleculaire technieken is voor de arts-assistent die nu wordt opgeleid niet meer dan normaal en inmiddels moeten we de boeken er maar op naslaan als we willen weten hoe een 'bonte rij' precies werkte.

Johan Dijkstra

In Izore, Centrum voor Infectieziekten in Friesland, werd ik tijdens mijn eerste kennismaking geweest op het laboratorium van de Klinische Pathologie. Daar stonden vroeger stallen, waar schapen en andere dieren werden gehouden; bloeddonoren voor bloedagarplaten en voor reagentia zoals konijnenplasma.

Op de afdeling moleculaire microbiologie hangt nog een foto van de cavia's in hun hokken. Ze werden ingespoten met materiaal van patiënten die verdacht waren voor tuberculose. Er werd gewacht tot de cavia's de klinische verschijnselen kregen van tuberculose en dan werd de cavia opgeofferd en onderzocht.

Jan Kaan (redactielid NTMM) vertelde me dat in 1985, toen hij vlak na zijn opleiding ging werken in Enschede, de stallen daar nog waren maar de cavia's net weg waren.

Menig microbioloog zal waarschijnlijk grinniken bij mijn verwondering over dit alles. Iets wat de gang van zaken was in een tijd die zij zich nog levendig herinneren, maar die ik mij niet meer voor kan stellen.

Anderzijds zal het ons, artsen-microbioloog in spe, waarschijnlijk net zo vergaan. De huidige pandemie waar wij ons in bevinden en bewegen is, als wij 'groot zijn', ook geschiedenis. Dan vertellen wij onze arts-assistenten waarschijnlijk hoe het was; hoe diagnostiek, logistiek en alles wat er bij een pandemie komt kijken in hoog tempo moest worden opgetuigd en moest blijven doordraaien. We maken continu geschiedenis.

Door de geschiedenis van je vakgebied te kennen, kun je met de kennis van nu, zaken in een ander perspectief plaatsen. Het doel van deze rubriek is elkaar te informeren over de rijke

geschiedenis die ons vakgebied kent. Of, om je te verdiepen in een aspect van het vakgebied en hierover te schrijven. Korte, historische verhalen en anekdotes, of een langer historisch overzichts-artikel.

Door de geschiedenis van je vakgebied te kennen, kun je met de kennis van nu, zaken in een ander perspectief plaatsen. Het doel van deze rubriek is elkaar te informeren over de rijke geschiedenis die ons vakgebied kent. Of, om je te verdiepen in een aspect van het vakgebied en hierover te schrijven. Korte, historische verhalen en anekdotes, of een langer historisch overzichtsartikel.

Gedurende de huidige coronaviruspandemie verschenen in verschillende tijdschriften historische artikelen over de pandemieën die de wereld gekend heeft, zoals de vreselijkste aller harpijen (de pokken), de Zwarte Dood (pest) en de Spaanse griep. De vergelijking met de huidige pandemie wordt getrokken. Terwijl deze rondgaat, probeert de wereld zich staande te houden in de strijd ertegen, onder andere door verschillende groepen te vaccineren met vaccins die, historisch gezien, binnen recordtijd zijn ontwikkeld. Ondertussen neem ik u voor de eerste aflevering van de rubriek *In Retrospect: geschiedenis van de medische microbiologie*, graag mee naar de ontwikkeling van het allereerste vaccin: het pokkenvaccin. Het artikel vindt u op pagina 20 tot en met 26 van deze uitgave.

Gro Vlaspolder, redactielid NTMM
g.l.vlaspolder@umcg.nl